

SENAT DE BELGIQUE BELGISCHE SENAAAT

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1961

SEANCE DU 7 JUIN 1961

Proposition de loi tendant à accorder
un statut organique à l'enseignement spécial.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Contrairement à ce qui existe dans d'autres pays et notamment en France et en Grande-Bretagne, la Belgique ne possède pas de législation particulière sur l'enseignement spécial.

Or, il est incontestable que les particularités de cet enseignement rendent de plus en plus difficile son intégration dans les législations organiques des types d'enseignements ordinaires.

Dès lors, un système d'obligation scolaire s'indique, distinct du droit commun. Ce système doit tenir compte de la variété des types d'enseignement spécial, donner la souplesse nécessaire aux règles d'organisation, unifier des régimes qui sont actuellement commandés par diverses lois organiques (primaire et technique), enfin, apporter une aide maximum à toutes les initiatives dans un domaine où les besoins sont grands et le retard patent.

*
**

I. — Champ d'application de la proposition.

Il faut, avant tout, définir ce que sont les inadaptés tout en essayant de les classer dans un certain nombre de catégories.

Il nous paraît que doivent être rangés parmi les inadaptés tous ceux qui, en raison d'une déficience ou d'un handicap, ne peuvent, en général, pas suivre l'enseignement ordinaire.

BUITENGEWONE ZITTING 1961

VERGADERING VAN 7 JUNI 1961

Voorstel van wet houdende organiek statuut
van het buitengewoon onderwijs.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In tegenstelling met andere landen, met name Frankrijk en Engeland, heeft België geen afzonderlijke wetgeving voor het buitengewoon onderwijs.

Nu valt het echter niet te betwisten dat de opnemings van dit onderwijs in de organieke wetten betreffende de gewone onderwijstakken, steeds moeilijker wordt omdat het zulke bijzondere kenmerken vertoont.

Men dient dan ook een schoolplichtregeling in te voeren, welke niet die van het gemeen recht is. Hierbij moet men rekening houden met de verscheidenheid van het buitengewoon onderwijs, de nodige soepelheid verlenen aan de inrichtingsregelen, eenheid brengen in de regelingen waarvoor thans verschillende organieke wetten (lager en technisch onderwijs) gelden en, ten slotte, alle initiatieven op een gebied waar de behoeften zo groot zijn en de achterstand zo opvallend, zoveel mogelijk steunen.

*
**

I. — Werkingssfeer van het voorstel.

In de eerste plaats moet men bepalen wat onvolwaardigen zijn en trachten ze in een aantal categorieën in te delen.

Onzes inziens moeten tot de onvolwaardigen worden gerekend al degenen die, als gevolg van een ziels- of lichaamsgebrek, doorgaans niet in staat zijn gewoon onderwijs te volgen.

Certes, il y aura de rares exceptions souvent récompensées, mais, ce qui importe, c'est de se pencher sur le problème vu dans son ensemble.

Ces inadaptés peuvent être classés en :

1) sensoriels : sourds, sourds-muets, aveugles, amblyopes ;

2) inadaptés mentaux : débiles, imbéciles, idiots ;

A noter qu'il faut ici faire une distinction entre les inadaptés mentaux et les enfants retardés qui peuvent être maintenus dans un enseignement ordinaire plus ou moins différencié, par exemple : dans des classes de récupération ;

3) inadaptés sociaux : caractériels, pervers, etc. ;

4) déficients moteurs : estropiés, victimes de la poliomyélite, paralysés cérébraux.

Cette liste ne peut être limitative et il faut donc en prévoir l'extension possible.

II. — Organisation et subvention de l'enseignement spécial.

Notons avant tout qu'il ne peut être question de limiter le bénéfice de cette proposition aux seuls inadaptés en âge de scolarité obligatoire.

L'enseignement spécial doit comprendre toutes les catégories d'enfants et d'adultes inadaptés et, pour ces derniers, personne ne voudra leur refuser les moyens d'améliorer leur sort peu enviable.

A. — Organisation par l'Etat.

L'Etat a le droit d'organiser un enseignement spécial (en ce compris un enseignement de formation des maîtres). Comme ailleurs, le pacte scolaire doit trouver ici son application.

L'Etat, dans certains cas particuliers, aura le souci de s'entendre avec des initiatives provinciales, communales ou privées pour organiser certains types d'enseignement afin d'éviter les doubles emplois.

B. — Subvention à l'enseignement spécial d'initiative provinciale, communale ou privée.

Le régime légal actuel, fondé sur deux lois organiques différentes (loi sur l'enseignement primaire et loi sur l'enseignement spécial technique) doit être aboli.

Voorzeker zullen er zeldzame uitzonderingen zijn, die dikwijls hun beloning zullen vinden, maar het komt er vooral op aan, het probleem in zijn geheel te beschouwen.

De onvolwaardigen kunnen worden ingedeeld in :

1) zintuigelijk onvolwaardigen : doven, doofstommen, blinden en slechtzienden ;

2) geestelijk onvolwaardigen : debielen, zwakzinnigen en stompzinnigen ;

Echter moet een onderscheid worden gemaakt tussen geestelijk onvolwaardigen en achterlijke kinderen die een min of meer gedifferentieerd gewoon onderwijs kunnen genieten, bv. in inhalingsklassen ;

3) maatschappelijk onvolwaardigen : lijdens aan karakterstoornissen, perversie, enz... ;

4) motorisch onvolwaardigen : gebrekkigen, slachtoffers van poliomyelitis, spastische kinderen.

Deze lijst is niet beperkend en met mogelijke uitbreiding ervan moet rekening worden gehouden.

II. — Inrichting en subsidiëring van het buitengewoon onderwijs.

In de eerste plaats valt aan te stippen, dat er geen sprake van is, dit voorstel uitsluitend te beperken tot de onvolwaardigen die schoolplichtig zijn.

Het buitengewoon onderwijs moet alle categorieën van onvolwaardige kinderen en volwassenen omvatten, en niemand zal aan deze laatsten de middelen weigeren om hun weinig benijdenswaardig lot te verbeteren.

A. — Inrichting door de Staat.

De Staat heeft het recht bijzonder onderwijs in te richten (met inbegrip van de opleiding van de leraren). Het schoolpact moet ook ten deze toepassing vinden.

In sommige bijzondere gevallen zal de Staat ervoor zorgen zich te verstaan met de provincies, de gemeenten of private personen om bepaalde soorten van onderwijs in te richten, ten einde dubbele kosten te vermijden.

B. — Subsidiëring van het buitengewoon onderwijs ingericht door provincies, gemeenten of private personen.

De huidige wettelijke regeling, die steunt op verschillende organieke wetten (wet op het lager onderwijs en wet op het bijzonder technisch onderwijs), moet worden opgeheven.

Une législation particulière est indispensable si l'on veut bien admettre que les particularités de l'enseignement spécial exigent pour celui-ci un régime unique.

Il est d'ailleurs indispensable d'assouplir le système en vigueur : certaines conditions à l'octroi de subsides paraissent trop rigides et notamment :

- 1) l'obligation d'un cycle complet préalable à l'admission aux subventions ;
- 2) l'obligation de se conformer intégralement aux lois linguistiques : question qui n'est d'ailleurs pas actuellement soulevée pour l'enseignement spécial ;
- 3) les minima de population qui ne devraient pas être déterminés par des critères fixes, mais plutôt être proposés par l'inspection et par le Conseil supérieur de l'enseignement spécial, compte tenu des cas d'espèce.

C'est ainsi qu'il faudrait admettre, pour le calcul des subsides, les élèves de 3 à 21 ans, voire au delà, dans des types particuliers d'enseignement.

En quoi consisteraient les subventions de l'Etat?

Le but des institutions et leurs charges exigent un régime plus large que celui prévu par le droit commun en la matière.

Les subsides-traitements doivent être accordés en tenant compte des nécessités propres à l'enseignement spécial. Par exemple, si la nationalité belge doit être exigée des maîtres, il ne faudrait pas pénaliser une institution qui aurait recours, comme c'est souvent le cas, à des spécialistes étrangers.

A des subsides d'équipement justifiés par les besoins particuliers de l'enseignement spécial et à une indemnité compensatoire du minerval ou frais de fonctionnement, il faudrait ajouter des subsides forfaitaires permettant le lancement d'une nouvelle école.

En ceci, il faut avant tout considérer l'aspect social du problème vu sous l'angle qu'en ont les parents, les familles et la société en général. Il faut aussi considérer le réconfort qui peut être donné à des individus qui, plus ou moins en marge de la société, pourront trouver dans cette proposition de loi, ne fût-ce qu'un peu d'espoir d'une amélioration de leur sort.

Quant au mécanisme proprement dit de l'octroi des subsides, vu la variété des types d'enseignement spécial, il ne peut évidemment être question de le figer par une loi.

Een afzonderlijke wetgeving is vereist indien men aanneemt dat voor het buitengewoon onderwijs, dat eigen kenmerken vertoont, een enkele regeling nodig is.

Het is trouwens noodzakelijk de thans geldende regeling te versoepelen : sommige voorwaarden waaronder toelagen worden verleend, zijn al te streng. Zo o.m. :

- 1) de verplichting dat er een volledige cyclus bestaat om toelagen te kunnen genieten ;
- 2) de verplichting de taalwetten volledig na te leven, welk vraagstuk thans overigens voor het buitengewoon onderwijs niet rijst ;
- 3) de minimale schoolbevolking, die niet aan vaste maatstaven gebonden zou moeten zijn, maar veeleer zou moeten worden vastgesteld op voorstel van de Inspectie en van de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs, met inachtneming van de specifieke gevallen.

Aldus zou men, voor de berekening van de toelagen, de leerlingen van 3 tot 21 jaar oud, en in bijzondere soorten van onderwijs zelfs ouder, in aanmerking moeten nemen.

Waaruit zouden de Rijkstoelagen bestaan?

Het doel van de inrichtingen en de lasten die zij te dragen hebben, vergen een ruimere regeling dan die welke het gemeen recht ten deze heeft vastgesteld.

De wedde-toelagen moeten worden verleend met inachtneming van de eigen noodwendigheden van het buitengewoon onderwijs. Indien de leraren bijvoorbeeld van Belgische nationaliteit moeten zijn, zou men toch een inrichting, die — wat dikwijls gebeurt — een beroep doet op buitenlandse deskundigen, niet mogen straffen.

Bij de uitrustingsstoelagen, die beantwoorden aan de eigen behoeften van het buitengewoon onderwijs, en bij de compensatievergoeding voor het schoolgeld of de werkingskosten, zouden forfaitaire toelagen moeten worden gevoegd om het mogelijk te maken een nieuwe school te openen.

Ten deze moet vooral worden gelet op het sociaal aspect van het vraagstuk, zoals de ouders, de families en de maatschappij in 't algemeen het zien. Men vergete bovendien ook niet wat een troost degenen die min of meer aan de rand van de samenleving staan, kunnen putten uit dit voorstel van wet dat hun een — zij het ook geringe — hoop op lotsverbetering verleent.

Voorts kan er natuurlijk geen sprake van zijn het mechanisme zelf van de subsidiëring strak bij de wet te regelen, omdat de verscheidenheid in het buitengewoon onderwijs te groot is.

La responsabilité de déterminer les types d'emplois à subventionner doit être confiée au Ministre compétent qui devra notamment prévoir la possibilité de subventionner non seulement les enseignants proprement dits, mais leurs auxiliaires. En effet, les éducateurs et divers spécialistes ont un rôle important à jouer dans cette branche de l'enseignement.

Procédure d'admission aux subventions.

Après avis de l'Inspection et du Conseil supérieur de l'Enseignement spécial, des admissions provisoires pourront être accordées par voie d'arrêtés ministériels tant qu'un cycle complet n'est pas atteint.

Si le cycle complet existe, une admission provisoire pour trois ans sera permise, suivie d'une admission définitive.

Bien entendu, la non-observation des conditions pourra entraîner le retrait des subventions.

Chacun admettra la nécessité d'une grande souplesse dans l'attribution des subventions s'il veut encourager ceux qui prennent le risque de fonder des institutions dans un domaine aussi particulier et aux aspects aussi divers que celui de l'enseignement destiné aux inadaptés.

Gestion et contrôle de l'enseignement spécial.

Le texte de la loi doit se limiter à fixer le principe de l'Inspection et le Conseil supérieur de l'Enseignement spécial, composé de personnalités hautement qualifiées de l'enseignement public et privé, sera consulté au sujet des subventions et des dépenses prévues par la loi.

Ce Conseil aura également à donner son avis sur le perfectionnement de l'enseignement spécial, la formation des maîtres ainsi que sur tous projets de lois et règlements importants.

Quels titres faut-il délivrer aux élèves ?

Actuellement, l'enseignement spécial relevant du primaire et du technique, délivre les titres correspondants.

S'il faut prévoir la possibilité du statu quo pour le primaire, il serait utile d'envisager la possibilité d'obtenir un titre d'enseignement technique : ceci,

De responsabilité om de te subsidiëren betrekkingen vast te stellen, moet worden overgelaten aan de bevoegde Minister, die onder meer zal dienen te voorzien in de mogelijkheid om toelagen te verlenen niet alleen voor de eigenlijke leraren maar ook voor het hulppersoneel. In deze tak van het onderwijs hebben de opvoeders en allerlei deskundigen immers een belangrijke taak te vervullen.

Erkenning met het oog op toelagen.

Na advies van de Inspectie en van de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs kan bij ministerieel besluit voorlopige erkenning worden verleend zolang een cyclus niet volledig is.

Is de cyclus volledig, dan kan een voorlopige erkenning voor drie jaren worden verleend, waarop een definitieve erkenning volgt.

Het weze verstaan dat het niet-naleven van de eisen de intrekking van de toelagen tot gevolg kan hebben.

Iedereen neemt aan dat het nodig zal zijn bij het verlenen van de toelagen zeer soepel te werk te gaan, indien men degenen wil aanmoedigen die het risico op zich nemen inrichtingen te stichten op zulk een bijzonder gebied, met zoveel verschillende aspecten als het onderwijs voor onvolwaardigen.

Beheer en toezicht op het buitengewoon onderwijs.

De wet zelf mag alleen het beginsel van de Inspectie vastleggen en de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs, samengesteld uit zeer bevoegde persoonlijkheden van het openbaar en bijzonder onderwijs, zal worden geraadpleegd omtrent de toelagen en de vrijstellingen, bepaald in de wet.

Deze Raad zal eveneens advies verstrekken over de verbetering van het buitengewoon onderwijs, de opleiding van de leraren en alle belangrijke ontwerpen van wet en reglement.

Welke getuigschriften aan de leerlingen uitreiken ?

Thans levert het buitengewoon onderwijs, dat onder het lager of het technisch onderwijs ressorteert, overeenkomstige getuigschriften af.

Al dient men het statu quo te handhaven voor het lager onderwijs, toch zou het nuttig zijn de mogelijkheid te overwegen om een getuigschrift van

afin d'éviter les inconvénients qui peuvent s'attacher parfois à un titre portant l'étiquette de l'enseignement spécial.

Il va de soi que si un contrôle spécial sera nécessaire pour les écoles et sections débutantes, l'arrêté d'admission aux subsides doit néanmoins conférer le droit de délivrer les titres.

Formation des maîtres de l'enseignement spécial.

Il faut, évidemment, pour être complet, prévoir des dispositions de cadre permettant l'organisation et la subvention de l'enseignement normal spécial.

Régime de la pension du personnel de l'enseignement spécial de l'Etat et subventionné.

Nous préconisons, vu la nature de cet enseignement, d'appliquer le régime dont bénéficient les instituteurs primaires.

**

Le signataire de cette proposition estime urgent d'accorder à l'enseignement spécial un statut qui doit lui être propre, compte tenu de la complexité des problèmes posés.

Il envisage avant tout l'aspect social de la question et le dévouement dont font preuve à tout instant ceux qui se sont consacrés, tant dans le secteur public que dans le secteur privé, à une tâche qui force l'admiration de tous.

Ch. GENDEBIEN.

Proposition de loi tendant à accorder un statut organique à l'enseignement spécial.

CHAPITRE Ier.

Dispositions préliminaires.

Article Premier.

L'enseignement spécial est donné dans des institutions appropriées créées et organisées par les pouvoirs publics ou par l'initiative privée.

Les établissements organisés ou agréés par l'Etat sont soumis au régime de la présente loi.

technisch onderwijs uit te reiken, ten einde de bezwaren te ondervangen die weleens aan het getuigschrift van het buitengewoon onderwijs verbonden kunnen zijn.

Het spreekt vanzelf dat een bijzonder toezicht op de nieuwe scholen en afdelingen noodzakelijk is, maar dat het besluit houdende erkenning met het oog op toelagen niettemin het recht moet verlenen om getuigschriften uit te reiken.

Opleiding van leraren voor het buitengewoon onderwijs.

Volledigheidshalve moeten natuurlijk ook kadersvoorzieningen worden genomen om het buitengewoon normaalonderwijs te kunnen inrichten en subsidiëren.

Pensioenregeling voor het personeel van het buitengewoon Rijks- en gesubsidieerd onderwijs.

Gelet op de aard van dit onderwijs stellen wij voor de regeling betreffende de lagere onderwijzers toe te passen.

**

De indiener van dit voorstel acht het dringend noodzakelijk aan het buitengewoon onderwijs een eigen statuut te verlenen omdat de gestelde problemen zo ingewikkeld zijn.

Hij heeft vooral het sociaal aspect van het vraagstuk op het oog alsmede de toewijding, die te allen tijde aan de dag wordt gelegd door degenen die zich, zowel in de openbare als in de private sector, hebben gewijd aan een taak welke eenieders bewondering afdwingt.

Voorstel van wet houdende organiek statuut van het buitengewoon onderwijs.

HOOFDSTUK I.

Inleidende bepalingen.

Eerste Artikel.

Buitengewoon onderwijs wordt verstrekt in passende instellingen, gesticht en ingericht door de openbare besturen of het privaat initiatief.

De door de Staat tot stand gebrachte of erkende inrichtingen zijn aan deze wet onderworpen.

Art. 2.

L'enseignement spécial aux termes de la présente loi a pour objet :

- a) de faire l'éducation fonctionnelle, intellectuelle, professionnelle et sociale des inadaptés ;
- b) de former le personnel enseignant et éducateur qui doit s'occuper des inadaptés.

Art. 3.

L'enseignement spécial est destiné autant que possible à réintégrer dans la société des enfants et adultes inadaptés.

Art. 4.

L'enseignement spécial est par définition un enseignement individuel et une éducation individuelle adaptés à chaque cas. En conséquence, la plus grande liberté doit être donnée aux organismes et fonctionnaires responsables notamment en ce qui concerne les programmes, les minima de population et les formes de cet enseignement.

CHAPITRE II.**Dispositions générales.****SECTION 1.***Classification et structure interne.***Art. 5.**

L'enseignement spécial comporte :

- des écoles de plein exercice (internats et externats) ;
- des écoles du soir ;
- des écoles temporaires ;
- des écoles par correspondance ;
- des écoles normales (pour enseignants et éducateurs).

Les niveaux de ces écoles ont une équivalence avec l'enseignement ordinaire, primaire, moyen, technique et normal.

SECTION 2.*Direction et surveillance.***Art. 6.**

La direction des établissements appartient à l'autorité ou à la personne qui les a créés ou qui en prend la responsabilité.

Art. 2.

Het buitengewoon onderwijs in de zin van deze wet heeft ten doel :

- a) de functionele, intellectuele, professionele en sociale opvoeding van de onvolwaardigen ;
- b) de opleiding van het onderwijzend en opvoedkundig personeel dat zich met de onvolwaardigen moet bezighouden.

Art. 3.

Het buitengewoon onderwijs is zoveel mogelijk gericht op de wederopneming van de onvolwaardige kinderen en volwassenen in de maatschappij.

Art. 4.

Buitengewoon onderwijs is uiteraard individueel onderwijs en individuele opvoeding, aangepast aan ieder geval. Bijgevolg moet aan de verantwoordelijke organen en ambtenaren de grootst mogelijke vrijheid worden verleend wat betreft onder meer de programma's, de minimale bevolking en de vormen van dit onderwijs.

HOOFDSTUK II.**Algemene bepalingen.****AFDELING 1.***Indeling en interne structuur.***Art. 5.**

Het speciaal onderwijs omvat :

- scholen met volledig leerplan (internaten en externaten) ;
- avondscholen ;
- tijdelijke scholen ;
- scholen voor schriftelijk onderwijs ;
- normaalscholen (voor onderwijskrachten en opvoeders).

Het peil van deze scholen stemt overeen met dat van het gewoon lager, middelbaar, technisch en normaalonderwijs.

AFDELING 2.*Bestuur en toezicht.***Art. 6.**

Het bestuur van de inrichtingen behoort aan de overheid of de persoon die ze heeft gesticht en de verantwoordelijkheid ervoor opneemt.

Art. 7.

Chaque établissement est pourvu d'une Commission administrative composée de cinq membres au moins.

Art. 8.

Un service d'inspection organisé par le Roi surveille toutes les activités pédagogiques de l'enseignement spécial.

Il assure le respect des dispositions légales et réglementaires prises au sein de l'enseignement spécial, surveille la valeur des études et de l'action éducative des écoles d'enseignement spécial. Il répond de leur équivalence avec les études organisées dans l'enseignement primaire, moyen, technique et normal en vue de garantir la valeur légale des diplômes délivrés par l'enseignement spécial.

SECTION 3.

Organisation des Etudes.

Art. 9.

Les titres conférés par les diverses écoles de l'enseignement spécial ont une valeur identique à ceux conférés par tout autre enseignement.

Art. 10.

Les élèves relevant de l'enseignement spécial sont soumis à l'obligation scolaire jusqu'à l'âge de 16 ans.

SECTION 4.

Personnel.

Art. 11.

Les titres des professeurs et des éducateurs sont équivalents à ceux exigés par l'Etat dans les écoles correspondantes des enseignements primaire, moyen, technique et normal. L'équivalence est établie sur rapport de l'inspection et l'avis du Conseil supérieur. Toutefois, sur avis favorable de l'inspection compétente, certains professeurs pourront être dispensés de satisfaire à la réglementation en vigueur, notamment au service médical administratif, eu égard à leur aptitude particulière à donner cours dans une section déterminée. Pour le surplus, l'article 10 de la loi du 27 juillet 1955 reste en vigueur.

Art. 7.

Iedere inrichting is voorzien van een Bestuurscommissie, samengesteld uit ten minste vijf leden.

Art. 8.

Een door de Koning ingerichte inspectiedienst houdt toezicht op alle pedagogische werkzaamheden van het buitengewoon onderwijs.

Hij zorgt ervoor dat de wets- en reglementsbepalingen, genomen in het kader van het buitengewoon onderwijs, geëerbiedigd worden en houdt toezicht op de waarde van de studiën en de opvoedkundige activiteit van de scholen voor buitengewoon onderwijs. Hij staat in voor de gelijkwaardigheid ervan met de studiën in het lager, middelbaar, technisch en normaalonderwijs ten einde de wettelijke waarde van de door het buitengewoon onderwijs uitgereikte diploma's te waarborgen.

AFDELING 3.

Inrichting van de studiën.

Art. 9.

De getuigschriften uitgereikt door de verschillende scholen van het buitengewoon onderwijs hebben dezelfde waarde als die van alle andere takken van onderwijs.

Art. 10.

De leerlingen in het buitengewoon onderwijs zijn schoolplichtig tot 16 jaar.

AFDELING 4.

Personeel.

Art. 11.

De titels van de leraren en opvoeders zijn gelijkwaardig aan die welke de Staat eist in de overeenkomstige scholen van het lager, middelbaar, technisch en normaalonderwijs. De gelijkwaardigheid wordt vastgesteld op verslag van de inspectie en op advies van de Hoge Raad. Echter kunnen sommige leraren, gelet op hun bijzondere bekwaamheid om les te geven in een bepaalde afdeling, op gunstig advies van de bevoegde inspectie vrijgesteld worden van de vervulling van de eisen welke in de geldende reglementering zijn gesteld, met name van die betreffende de administratieve geneeskundige dienst. Voor het overige blijft artikel 10 van de wet van 27 juli 1955 van kracht.

SECTION 5.

Régime linguistique.

Art. 12.

La langue d'enseignement est le néerlandais dans la région flamande du pays, la langue française dans la partie wallonne, la langue allemande dans les communes d'expression allemande.

Dans l'agglomération bruxelloise et dans les communes bilingues se trouvant à la frontière linguistique, les établissements peuvent être unilingues ou bilingues.

SECTION 6.

Régime religieux.

Art. 13.

Au sein d'une école, il est organisé un cours de religion ou de morale au choix du père, du tuteur ou de l'intéressé s'il est majeur. Les ministres du culte sont invités à donner ou surveiller l'enseignement de la religion. Le cours de morale est inspecté par l'Inspection de l'Etat de l'Enseignement spécial.

CHAPITRE III.

Agréation et subvention.

Art. 14.

L'agréation et l'octroi de la subvention des nouvelles sections d'enseignement spécial est accordée par le Roi sur la proposition du Conseil supérieur de l'Enseignement spécial, le service d'inspection entendu. Elle est accordée à titre provisoire jusqu'à ce que le cycle complet soit atteint, après quoi elle pourra devenir définitive sur avis de l'inspection et du Conseil supérieur de l'Enseignement spécial à moins que ce dernier, pour des motifs graves, ne propose une prolongation de l'agréation provisoire ; cette prolongation ne peut dépasser la durée d'un cycle complet.

Art. 15.

L'agréation peut être retirée sur la proposition de l'inspection, le Conseil supérieur de l'Enseignement spécial entendu, dans tous les cas où une section ne se justifie plus.

Art. 16.

L'agréation d'une section confère à l'établissement le droit de délivrer les titres arrêtés pour cette section et de bénéficier :

AFDELING 5.

Taalregeling.

Art. 12.

De onderwijstaal is het Nederlands in het Vlaamse landsgedeelte, het Frans in het Waalse landsgedeelte en het Duits in de Duitstalige gemeenten.

In de Brusselse agglomeratie en in de tweetalige gemeenten op de taalgrens, mogen de inrichtingen eentalig of tweetalig zijn.

AFDELING 6.

Godsdienstonderricht.

Art. 13.

In het kader van een school wordt, naar keuze van de vader, de voogd of de betrokkene, indien hij meerderjarig is, een cursus in de godsdienst of in de zedenleer gegeven. De bedienaren van de eredienst worden uitgenodigd om het godsdienstonderwijs te geven of daarop toezicht uit te oefenen. De Rijksinspectie van het buitengewoon onderwijs ziet toe op de cursus in de zedenleer.

HOOFDSTUK III.

Erkenning en subsidiëring.

Art. 14.

Erkenning en subsidiëring van nieuwe afdelingen van het buitengewoon onderwijs geschiedt door de Koning, op voorstel van de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs, de inspectiedienst gehoord. Zij is voorlopig tot de cyclus volledig is, waarna zij definitief kan worden op advies van de inspectie en de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs, tenzij deze laatste, om ernstige redenen, voorstelt de voorlopige erkenning te verlengen ; deze verlenging mag de duur van een volledige cyclus niet overschrijden.

Art. 15.

De erkenning kan, op voorstel van de inspectie, de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs gehoord, worden ingetrokken telkens wanneer het behoud van een afdeling niet meer verantwoord is.

Art. 16.

De erkenning van een afdeling verleent aan de inrichting het recht om de voor deze afdeling bepaalde getuigschriften uit te reiken en :

- 1° des subventions-traitements ;
- 2° des subventions de fonctionnement ;
- 3° des subventions d'équipement.

Art. 17.

A la demande de l'école, sur avis favorable de l'inspection, le Roi peut accorder des subventions d'équipement. Ces subventions devront être justifiées et leur utilisation contrôlée.

Art. 18.

Les traitements pris en considération pour le calcul des subventions allouées aux professeurs, chargés de cours et assistants, chefs d'atelier et de culture, chefs de travaux et de bureau d'étude, moniteurs, surveillants - éducateurs, éducateurs, secrétaires, économes et directeurs sont fixés d'après les échelles de traitement déterminées par le Roi dans un arrêté délibéré en Conseil des Ministres.

Art. 19.

Un service administratif sera organisé par le Roi pour favoriser le bon fonctionnement des écoles, notamment pour établir les budgets et pour organiser la répartition des subsides et des traitements.

CHAPITRE IV.

Du Conseil Supérieur de l'Enseignement Spécial.

Art. 20.

Un Conseil supérieur de l'Enseignement spécial est organisé par le Roi au sein de l'Enseignement spécial afin de coordonner les efforts des diverses écoles, d'étudier les problèmes nouveaux, de donner un avis au Roi en vue de l'agrégation de nouvelles écoles ou de nouveaux cours.

Le Conseil supérieur sera composé de 8 membres (4 représentants des institutions officielles et 4 représentants des institutions privées). Les membres éliront un des leurs en qualité de président. Ce dernier sera choisi alternativement chaque année parmi les représentants des institutions officielles et libres.

Le président aura voix prépondérante.

Le Ministre de l'Education nationale ou son délégué pédagogique assiste d'office à toutes les réunions du Conseil supérieur de l'Enseignement spécial et à voix consultative.

Le secrétariat est assuré par un membre du service administratif.

- 1° weddetoelagen ;
- 2° werkingstoelagen ;
- 3° uitrustingsstoelagen te genieten.

Art. 17.

Op verzoek van de school kan de Koning, op gunstig advies van de inspectie, uitrustingsstoelagen verlenen. Deze toelagen moeten worden verantwoord en hun aanwending gecontroleerd.

Art. 18.

De wedden die in aanmerking komen bij de berekening van de toelagen aan de leraren, docenten en assistenten, werkplaats- en cultuurcheefs, werkleiders en studiebureauhefs, monitoren, studiemeesters-opvoeders, opvoeders, secretarissen, huismeesters en directeurs, worden bepaald naar de weddeschalen die de Koning heeft vastgesteld bij een in Ministerraad overlegd besluit.

Art. 19.

De Koning richt een administratieve dienst in om de goede werking van de scholen te bevorderen en met name om de begrotingen vast te stellen en de verdeling van de toelagen en wedden te organiseren.

HOOFDSTUK IV.

Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs.

Art. 20.

De Koning stelt, in het kader van het buitengewoon onderwijs, een Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs in, ten einde de inspanning van de verschillende scholen te coördineren, de nieuwe problemen te bestuderen en de Koning van advies te dienen met het oog op de erkenning van nieuwe scholen of nieuwe cursussen.

De Hoge Raad bestaat uit 8 leden (4 vertegenwoordigers van de officiële instellingen en 4 vertegenwoordigers van de private instellingen). De leden kiezen een voorzitter uit hun midden. Deze wordt om het jaar bij toerbeurt gekozen uit de vertegenwoordigers van de officiële en de vrije instellingen.

De voorzitter heeft beslissende stem.

De Minister van Nationale Opvoeding of zijn opvoedkundig gedelegeerde woont ambtshalve alle vergaderingen van de Hoge Raad voor het buitengewoon onderwijs bij en heeft raadgevende stem.

Een lid van de administratieve dienst verzekert het secretariaat.

CHAPITRE V.

Dispositions transitoires.

Art. 21.

Les écoles et classes d'enseignement spécial actuellement agréées au sein de l'Enseignement primaire et de l'Enseignement technique conserveront le bénéfice de leur agréation et disposeront d'un délai de trois ans pour se soumettre à la réglementation de l'enseignement spécial tel qu'il sera organisé par la présente loi.

Ch. GENDEBIEN.

HOOFDSTUK V.

Overgangsbepalingen.

Art. 21.

De scholen en klassen voor buitengewoon onderwijs die thans zijn erkend in het kader van het lager onderwijs en het technisch onderwijs, blijven deze erkenning genieten en beschikken over een termijn van drie jaren om zich te onderwerpen aan de regeling van het buitengewoon onderwijs zoals deze bij onderhavige wet wordt vastgesteld.